

مجموعه تفریحی و گردشگری با رویکرد الهام گرفته از باغ‌های ایرانی در کرمان

فاطمه خزاعی راوری^۱، آتنا نخعی^۲

^۱ استادیار گروه معماری، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران.

^۲ کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران.

نام نویسنده مسئول:

آتنا نخعی

چکیده

یکی از اصلی ترین نیازهای جامعه بشری برای پر کردن اوقات فراغت نیاز به گردشگری است که به شکلهای مختلف متجلی می شود. برای دستیابی به روند رو به رشد گردشگری برای حفظ فرهنگ و مکان‌های غنی ایرانی به عنوان یکی از عامل‌های رشد اقتصادی در صنعت گردشگری، تلفیق ویژگی‌های مثبت گردشگری نظیر گذراندن اوقات فراغت، رشد اقتصادی ایران، آرامش و تفریح و... ضروری به نظر می رسد. از این رو الگوی مجتمع تفریحی گردشگری به عنوان راهبردی جهت جذب گردشگر و مردم منطقه کرمان با رویکرد الهام گرفته از باغ‌های ایرانی پیشنهاد می گردد. از طرفی یکی از بهترین الگوهای منظرسازی، محصول تعامل سازنده انسان ایرانی در مواجهه با طبیعت است در این میان تجزیه و تحلیل و به کارگیری ویژگی‌های منحصر به فرد باغ ایرانی می تواند به طراحی مجموعه کمک نماید. ایده اصلی طراحی این مجموعه نشأت گرفته از الگوی باغ ایرانی می باشد. در این پژوهش به تحلیل عنصر فضایی باغ ایرانی در طراحی مجموعه تفریحی گردشگری پرداخته شده است و با توجه به رویکرد اصلی پژوهش، به مرور متون نظری مرتبط با الگوی فرهنگ و تفرج به عنوان استراتژی تحقق ترویج فرهنگ ایرانی در منطقه و استخراج اصول مرتبط با آن پرداخته شد. بنابراین تلاش شده است با استفاده از ویژگی‌های باغ ایرانی همچون تقارن، مرکزیت، ریتم، استقلال و تشخیص فضاها به خلق فضای جدیدی پرداخت تا هم مکان مناسبی برای گذراندن اوقات فراغت باشد و هم فرهنگ غنی و ویژگی‌های معماری گذشته را به گردشگر منتقل نماید. هدف این پژوهش بازیابی نقش از دست رفته یا زوال یافته باغ ایرانی به منظور بازگرداندن باغ ایرانی به عرصه معماری و شهرسازی معاصر و انطباق آن با نیازهای نوین زندگی، تفریحی و گردشگری است. برای دستیابی به هدف اصلی تحقیق، که ارتباط انسان و معماری با طبیعت و رسیدن به محیط و معماری سرزنده و پویا می باشد از روش تحقیق نمونه موردی استفاده گردید در این پژوهش سعی شده است با در نظر گرفتن اصول استخراج شده بر مبنای نظری با استفاده از برر سی نمونه موردی ها و اصول و الگوهای باغ ایرانی فرآیندی مناسب را جهت طراحی مجموعه تفریحی گردشگری کرمان با توجه به پتانسیل وضع موجود سایت منطبق با شرایط منطقه می توان فضایی را به وجود آورد که با تجمیع خصوصیات آرامش بخشی، خوانایی فضایی، غنای حسی و غیره موجب افزایش تعاملات اجتماعی، بهبودی و رفع نیازها و رضایت کاربران شود.

واژگان کلیدی: باغ ایرانی، گردشگری، جاذبه‌های طبیعی، مراکز تفریحی، انسان و طبیعت.

مقدمه

گردشگری گسترده ترین فعالیت خدماتی است و به طور مسلم در آینده با سرعتی بیش از گذشته و امروز توسعه خواهد یافت. معماری باغ ایرانی که نام چهار باغ ایرانی را به عنوان نقش کلیدی محسوب خود نموده، صفتی است که بر حسب مقتضیات اقلیمی و یا جهان بینی و فرهنگ قوم ایرانی در آن برهه زمانی به معماری منظر افزوده شده، یا شاید عنصر بنیادی و جهت اساسی پدیدآمدن یک محیط سبز است. معماری ایران دارای حضور باغ به سبک خاص خود است و پدید آورنده الگوهای بی نظیر است که در راستای گسترش شهری بوده است؛ نه تنها باغها از موقعیت شهری تأثیر پذیرفته اند.

در حال حاضر گردشگری در کشورهای مختلف با سطوح و اشکال متفاوت صورت می پذیرد و در توسعه اقتصادی، ارتباطات فرهنگی، افزایش آگاهی و بینش اجتماعی، توسعه پایدار، صلح جهانی و... اهمیت شایانی دارد. صنعت گردشگری به عنوان یکی از منابع در آمد ملی در کشور ما از زوایای مختلف مورد بررسی قرار نگرفته است (ارمغان، ۱۳۸۶).

از طرفی باغ از روزگار دیرین در فرهنگ و تمدن ایرانی اهمیت و جایگاه مهمی داشته و یکی از مفاهیم بنیادین مباحث اجتماعی فرهنگی، و طبیعی این سرزمین به شمار رفته است که امروزه نیز به صورت مختلف در ادبیات معماری و شهرسازی ایرانیان حضور دارد. باغ از قدیم الایام نمایانگر منظره ای از دنیای ایده آل بشر است و باغ ایرانی به علت پیوند و در آمیختگی شهر و باغ در آنها به لحاظ جلب گردشگران و توسعه گردشگری اهمیت ویژه ای دارند (خامدی، ۱۳۹۷).

طراحی مجموعه تفریحی گردشگری در کرمان با الهام از الگوهای باغ ایرانی، همراه با مناظر زیبا و معماری هماهنگ با طبیعت، می تواند گردشگران را جذب کرده و توسعه گردشگری را تسهیل کند. این مجموعه به عنوان عاملی کلیدی در تأمین نیازهای تفریحی و اوقات فراغت، تقویت اقتصاد و فرهنگ منطقه، و جلوگیری از آسیب های زیست محیطی ناشی از کمبود مکان های مناسب اقامتی عمل می کند. بنابراین، بررسی الگوهای باغ ایرانی برای ایجاد تحولات ساختاری-کارکردی در نظام فضایی گردشگری ضروری است تا در برنامه ریزی توریسم بهینه و پایدار کاربردی شود (خامدی، ۱۳۹۷).

اهداف تحقیق

شناخت و دستیابی به الگوهای اصلی به کار رفته در باغ سازی ایرانی با تأکید بر شناخت الگوهای نظم دهنده به آن در جهت طراحی بهتر و سرزنده تر مجموعه تفریحی گردشگری.

- بازیابی نقش از دست رفته یا زوال یافته باغ ایرانی به منظور بازگرداندن باغ ایرانی به عرصه معماری و شهرسازی و انطباق آن با نیازهای نوین زندگی

- درک معماری باغ های ایرانی و استفاده از آن در طراحی مجموعه تفریحی و گردشگری
- استفاده از الگوها و نظام کالبدی باغ ایرانی در جهت ارتباط انسان و معماری با طبیعت.
- خلق محیطی خود کفا، با اولویت جذب گردشگر و ورود آن ها به چنین فضاهایی در جهت ترویج فضاهای جمعی و جذاب، تشویق توسعه طرح و مشارکت های عمومی.

- تأکید و رونق دادن به باغ بیرم آباد و تخت دریا قلی بیگ به عنوان عناصر مهم در مجاورت سایت در جهت کمک به توسعه گردشگری کرمان.

سوالات تحقیق

- ۱- مفاهیم و عناصر باغ ایرانی چه تأثیری بر معماری پایدار گذاشته است ؟
- ۲- چگونه می توان از الگوهای باغ ایرانی در طراحی مجموعه تفریحی گردشگری استفاده کرد؟

ادبیات نظری

گردشگری و جاذبه های گردشگری:

واژه گردشگری به فعالیتی اطلاق می شود که در زمان سفر گردشگرها به وقوع می پیوندد. این واژه در برگیرنده همه چیز از قبیل برنامه ریزی سفر، مسافرت به مکان مورد نظر، اقامت در آنجا، بازگشت و یادآوری خاطرات سفر، بعد از بازگشت است. همچنین شامل فعالیت هایی است که مسافر به عنوان بخشی از سفر، انجام می دهد، نظیر خریدهای انجام شده و تعاملاتی که میان میزبان و مهمان به وجود می آید. خلاصه آنکه، گردشگری تمامی فعالیت ها و تأثیراتی است که در طول سفر برای بازدیدکننده، به وقوع می پیوندد (میل و موریس، ۱۹۹۲).

پیشینه مطالعات گردشگری با الهام از الگوی باغ‌های ایرانی

طراحی فضاهای گردشگری-تفریحی در ایران کمتر مورد مطالعه جامع قرار گرفته، اما نمونه‌هایی مانند دهکده اکوتوریستی شاندیز مشهد (۵۳,۵۰۰ مترمربع) و شهرک زرنديه (۱,۴۰۰ هکتار با ۲۴ کاربری) از طرح‌های برجسته هستند. مقاله میلانی و همکاران بر الهام از باغ‌های ایرانی برای طراحی مجموعه‌های تفریحی-توریستی تأکید دارد که با اقلیم سازگار بوده، اما صنعتی شدن باعث نادیده گرفتن کیفیت، افزایش مصرف انرژی و آسیب‌های زیست‌محیطی شده است. این رویکرد، تلفیق اوقات فراغت، آرامش و فرهنگ بومی را برای توسعه پایدار گردشگری ضروری می‌داند.

باغ سازی ایرانی

باغ‌سازی ایرانی با ریشه‌های ماندگار، از طریق طراحی سبز پایدار به حفظ طبیعت و همزیستی با آن کمک می‌کند و نقش شهر سبز را پررنگ‌تر می‌سازد. باغ ایرانی با ترکیب هماهنگ آب، گیاه، مسیر، سایه‌روشن، رنگ و معماری، بر پایه هندسه ساده و متناسب با اقلیم، نیازهای مادی و معنوی انسان را برآورده می‌کند. پنج شاخصه اصلی شامل ساختار باغ، دید و منظر، پوشش گیاهی، عنصر آب و معماری، نقش کلیدی در تعلق خاطر شهروندان به باغ دارند. (عظیم پور، ۱۳۹۴).

تعبیر باغ ایرانی از منظر نویسندگان

نویسندگان در بخش‌های مختلف مقاله نظر، تعبیر و حس خود راجع به باغ ایرانی را به انحاء گوناگون بیان می‌کنند. در اینجا به طور خلاصه به برخی از مهم‌ترین اظهارات ایشان اشاره می‌شود: «ایرانی روشن فکر و پیرو مشرب اپیکور، زیبایی هر شکوفه را می‌بیند و به هر ریزه کاری رنگ عشق می‌ورزد، ولی باغ برای او ارزشی فراتر دارد.

فضای معماری باغ ایرانی

ایرانیانی که برای نخستین بار «باغ» ساختند و فضایی که در اختیار داشتند به قید اندازه‌ها و تناسب‌ها و مرتبت‌هایی که ابداع کردند نظام ساختاری بخشیدند... در پی چه بودند؟ آنان، از راه آفریدن فضای باغ و در پی تجربه کردن راه و روالی که در طول اش باغ را به دنیا آوردند، به رمز و رازهای والای خلقت کائنات پی بردند... یا، بر عکس، رمز و رازهایی جاری در جهان والا را دریافته بودند و، بر اساس نعمت نهفته در ذات نوری که آفریدگار بر آنان افشاندن بود، با بنای باغ و از راه سازمان فضایی دادن به آن، هدیه‌ای که خداوند بر آنان ارزانی داشته بود را، برای نسل‌های بعدی خود ماندگار کردند؟

ادراک فضای باغ ایرانی

باغ ایرانی، منظری چندمنظوره است که در پی پاسخ به نیاز انسان به وجود آمده است. منظر طبیعی باغ ایرانی با فراهم آوردن تجربه فضای درونی، حس محصوریت و به دنبال آن تقویت حس امنیت با تحریک حواس پنج‌گانه به دنبال ایجاد سلامت روان انسان است. باغ ایرانی علاوه بر نظام‌های کالبدی خود دارای نظام‌های معنایی است که تأثیر مستقیم بر سلامت روان انسان می‌گذارد و انسان را با ساحتی فرازمینی پیوند می‌دهد که می‌توان از طریق عوامل موجود در آن به نهایت مورد نظر که همان سلامت روان است رسید. با شناخت ظرفیت‌های موجود در باغ ایرانی می‌توان به راه حل‌هایی در جهت حضور این گونه فضاها در مناظر شهری اندیشید (ادیبی، ۱۳۹۲).

روش تحقیق

تحقیق حاضر با روش نمونه‌موردی و با استفاده از اسناد کتابخانه‌ای، منابع نظری، مشاهده مستقیم، کتب، رساله‌ها و مقالات، به بازشناسی الگوها و عناصر باغ ایرانی پرداخته و راهکارهایی برای طراحی ارائه کرده است. تحلیل ویژگی‌های معماری نمونه‌های موردی، نقاط قوت کلیدی را برای طراحی مجتمع تفریحی-گردشگری با رویکرد باغ ایرانی در شهر کرمان فراهم کرده است. همجواری با تخت دریا قلی بیگ و باغ بیرم‌آباد نقش مهمی در شکل‌گیری ایده اولیه این طراحی داشته است. تحقیق حاضر در دو بخش نظری و عملی انجام می‌شود:

بخش نظری

مرحله ی اول در بخش مطالعات کتابخانه‌ای انجام می‌پذیرد. با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای به بررسی سوابق موضوع و مبانی نظری پرداخته می‌شود و مؤلفه‌های مربوط به الگوهای باغ ایرانی استخراج می‌گردد. همچنین به بررسی و مطالعات استاندارد‌ها و ضوابط در خصوص مجموعه تفریحی - گردشگری پرداخته شد.

بخش عملی

پس از شناخت موضوع و انتخاب سایت، با بررسی کامل سایت و تهیه لیست فضاها و برنامه فیزیکی مورد نیاز، طراحی اولیه مجموعه تفریحی-گردشگری با توجه به نیازهای گردشگران و تحلیل نمونه‌های موردی انجام می‌شود. آنالیز سایت با بازدید، مشاهدات و بررسی

پتانسیل‌ها و عوامل اقلیمی صورت گرفته و با استفاده از استانداردها، ضوابط طراحی و الگوهای باغ ایرانی، راهکارهای طراحی استخراج شده و به سمت کانسپت اولیه پیش می‌رود. طراحی نهایی با محوریت پروژه و تکیه بر این الگوها انجام می‌شود.

ابزار گردآوری اطلاعات

ابزار گردآوری اطلاعات کتابخانه‌ای (از طریق کتب و مجلات، اسناد صوتی و تصویری، شبکه اینترنت، عکس‌های هوایی و سایر منابع در دسترس) است. میدانی (مشاهده، تصویربرداری، نمونه‌برداری) می‌باشد که برای دستیابی به یک الگوی مناسب برای شکل‌گیری پروژه قرار دارد.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات در این پژوهش مراجعه به استانداردها و معیارهای متداول طراحی معماری انجام گرفته است. همچنین با استفاده از مباحث به دست آمده از مبانی نظری در رابطه با نمونه‌های موردی مراحل از طریق طراحی دنبال خواهد شد. شامل مراحل شناخت وضع موجود و تدوین هدف و تحلیل سایت و اصول استتاج شده از بررسی و ویژگیهای معمارانه نمونه‌های موردی‌ها در قالب جداول ارائه شد سپس گزینه‌های طراحی ارائه گردیده است.

پیش فرض‌های پژوهش

- ایران با تنوع اقلیمی و جاذبه‌های فرهنگی، تاریخی، طبیعی و زیست‌محیطی، پتانسیل بالایی برای جذب گردشگران و توسعه صنعت گردشگری به عنوان یک صنعت سبز دارد که در راستای توسعه پایدار و حفظ محیط زیست اهمیت ویژه‌ای دارد. پیوند این صنعت با معماری و طراحی محیطی ناگسستنی است، اما عدم آگاهی گردشگران و نگاه تجاری به آن گاهی به تخریب جاذبه‌ها منجر شده است. حفظ و احیای این جاذبه‌ها همراه با توسعه زیرساخت‌ها برای رشد و معنای کاربردی صنعت گردشگری ضروری است (عطازاده، ۱۳۹۶).

- مجموعه‌های تفریحی-اقامتی با تأمین نیازهای تفریحی و اوقات فراغت، به بهبود اقتصاد، فرهنگ، ارتباطات اجتماعی، کیفیت زندگی و رفاه اجتماعی منطقه کمک می‌کنند. گردشگری، گفت‌وگوی بین فرهنگ‌ها و تمدن‌ها را تقویت کرده و روابط سیاسی بین ملت‌ها را نزدیک‌تر می‌سازد. همچنین، از منظر مذهبی، ادیان مختلف بر سفر برای کسب علم و دانش تأکید دارند. (شریفیان، ۱۳۹۲)

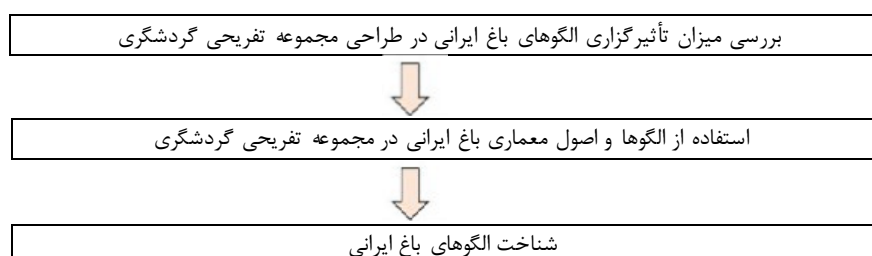
- باغ‌های ایرانی، ترکیبی هنرمندانه از طبیعت و معماری، با هندسه‌ای بدیع و استفاده از آب، گیاهان و عمارت‌ها، فضایی امن و دلپذیر برای آسایش انسان خلق کرده‌اند. این ویژگی‌های کالبدی و کیفیات فضایی، همراه با باورهای فرهنگی ایرانیان، انگیزه بازآفرینی باغ را برای پیوند دوباره انسان معاصر با طبیعت در عصر تکنولوژی فراهم می‌کند. در بازآفرینی باغ ایرانی، توجه هم‌زمان به ابعاد کالبدی، معنایی و انتظام حواس پنج‌گانه به اندازه هندسه دعوت‌کننده آن اهمیت دارد (فکور، ۱۳۹۵).

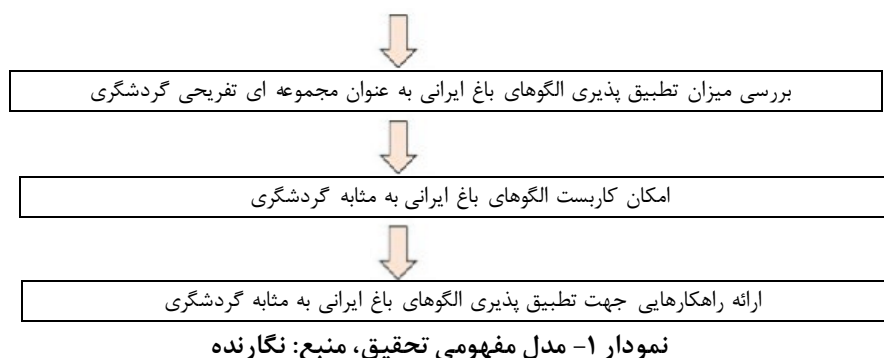
- باغ از روزگار دیرین در فرهنگ و تمدن ایرانی اهمیت و جایگاه مهمی داشته و یکی از مفاهیم بنیادین مباحث اجتماعی فرهنگی، و طبیعی این سرزمین به شمار رفته است که امروزه نیز به صورت مختلف در ادبیات معماری و شهرسازی ایرانیان حضور دارد (تربای، ۱۳۹۴).

- امروزه نیاز جسمی و روحی انسان به برقراری ارتباط با طبیعت، موجب گردیده که در همه جوامع، طبیعت به مثابه میراث فرهنگی تلقی شود؛ در میان عناصر موجود در طبیعت، آب و گیاه از اهمیت بیشتری نسبت به بقیه برخوردارند و همواره سایر عناصر طبیعی را تحت تأثیر قرار می‌دهند. ترکیب هوشمندانه آب و گیاه در فضا سازی باغ‌های ایرانی نشان می‌دهد که هر سه رویکرد مفهومی، کارکردی و زیباشناختی به خوبی در آن رعایت شده و در واقع رمز پایداری باغ‌های ایرانی تبلور این سه مفهوم در مجموعه واحد باغ است (زمانی، ۱۳۸۸).

- تداوم باغ ایرانی در طول زمان و شناخته شدن آن به عنوان اصلی ترین عنصر هویت بخش منظر ایرانی، وابسته به شکل‌گیری باغ براساس باورها و جهان بینی ایرانیان است. وابستگی الگوی باغ و جهان بینی ایرانیان، پدیدآورنده منظر ایرانی در برخورد با طبیعت است. الگویی که با نفی الگوی چهارباغ، ریشه در جهان بینی سه گانه ایرانیان دارد (براتی، ۱۳۹۶).

مدل مفهومی

شناخت کلی محیط پژوهش (شهر کرمان)

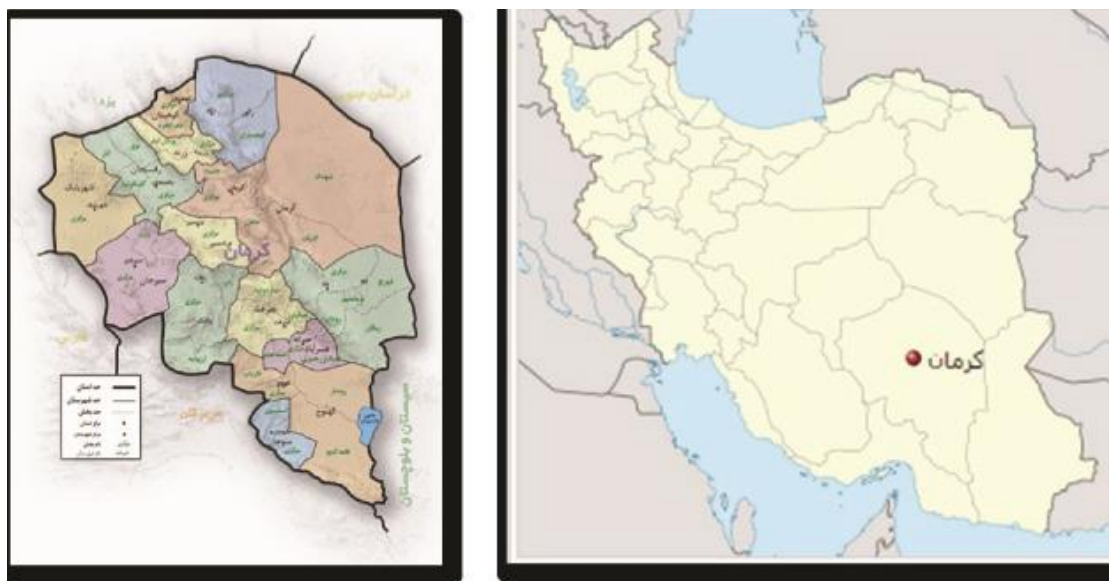
تاریخچه کرمان

استان کرمان در جنوب شرقی ایران قرار گرفته است و ارتفاعات آن دنباله رشته کوه‌های مرکزی ایران است که از چین خوردگی‌های آتشفشانی آذربایجان شروع می‌شود و تا بلوچستان امتداد می‌یابد و دنباله آن را در فلات مرکزی، حوزه‌های پست داخلی و کویر چندین بار قطع می‌کنند. تنوع آب و هوایی استان کرمان به دلیل شرایط خاص اقلیمی درخور توجه است. در نتیجه این شرایط اقلیمی، در نواحی شمال و شمال غربی و مرکزی آب و هوا خشک و در جنوب و جنوب شرقی گرم و مرطوب است. رژیم بارندگی اغلب به صورت باران است و در محدوده آبان ماه تا اردیبهشت ماه قرار دارد و از بادهای غربی و شمال غربی منطقه تغذیه می‌شود که اغلب موسمی و خشک است و به دلیل در برداشتن انبوه خاک و شن، رطوبت نسبی هوا را درجه سانتیگراد تجاوز می‌کند. میزان تبخیر در استان بین ۱۵۰۰ تا ۴۵۰۰ میلی متر در سال نوسان دارد که حداکثر آن مربوط به حاشیه کویر لوت (دشت شهداد، دشت بم و نرماشیر) است. از نظر بارندگی، توده‌های هوای باران زا از سمت غرب و شمال غرب به آن می‌رسد و به علت پیمایش مسیری طولانی بر روی خشکی‌ها و همچنین عبور از سلسله جبال زاگرس و البرز دچار فرسایش و رطوبت زیادی را متحمل می‌شود و آورد آبی آن اندک است ارتفاعات مرکزی استان از خشکی اقلیم می‌کاهد و تناسب یا افزایش ارتفاع موجب افزایش بارندگی و کاهش دما می‌شود. استان کرمان تحت تأثیر بادهای مختلف برون منطقه ای و محلی است. وزش این بادهای هوا و هوای آن را دستخوش تحولات و تغییرات زیادی می‌کند. این بادهای عمدتاً از نوع بادهای موسمی و خشک است و در ماه‌های اسفند، فروردین و اردیبهشت می‌وزند و جهت وزش آنها از جنوب غربی به طرف شمال شرقی و مشرق است. بادهای غربی و شمال غربی باعث ریزش باران در زمستان و بهار می‌شوند (جهانبخش، ۱۳۸۹).

پیشینه تاریخی کرمان

نام کرمان از نام یکی از ده شاخه اصلی پارسیان که به جنوب ایران آمدند گرفته شده است. شاخه‌های اصلی پارسیان اینها بودند: استان کرمان از قدیمی‌ترین مناطق ایران است که سابقه تمدن آن به هزاره چهارم قبل از میلاد بازمی‌گردد و تمدن جیرفت (شهر دقیانوس) احتمالاً خاستگاه اولین تمدن‌های جهان بوده است. در دوره هخامنشیان، کرمان از ولایات تابعه کوروش و داریوش بود و در کتیبه‌های شوش و نقش رستم به عنوان بخشی از امپراتوری ایران ذکر شده است. آثار ساسانی مانند قلعه دختر و قلعه اردشیر نشان‌دهنده وجود شهری آباد در زمان اردشیر بابکان با نام گواشیر، مرکز ولایت کرمان، است. جمعیت کرمان در سال ۱۳۹۰ حدود ۲,۹۳۸,۹۸۸ نفر بوده و مردم آن عمدتاً آریایی و فارس هستند، اما اقوام ترک، مغول، لر، لک و بلوچ نیز در قرون گذشته به این منطقه مهاجرت کرده‌اند. آقامحمدخان قاجار برخی از کرمانیان را تبعید کرد و محله‌هایی مانند محله کرمانی‌ها در میاندوآب شکل گرفت. شهر کرمان با توسعه اقتصادی و حصار کشی در دوره‌های پس از اسلام تا ۲۰۰ هکتار گسترش یافت.

استان کرمان در جنوب شرقی فلات مرکزی ایران قرار دارد. این استان بین ۵۳ درجه و ۲۶ دقیقه تا ۵۹ درجه و ۲۹ دقیقه طول شرقی و ۲۵ درجه و ۵۵ دقیقه تا ۳۲ درجه عرض شمالی قرار دارد. این استان از شمال به استان خراسان جنوبی، از غرب به استان‌های یزد و فارس، از جنوب به هرمزگان و از شرق به استان سیستان و بلوچستان محدود می‌شود. مساحت این استان برابر با ۱۸۰۷۲۶ کیلومتر مربع می‌باشد و بنابراین دومین استان پهناور ایران است. این استان در تقسیمات کشوری سابق، استان شماره ۸ ایران بوده و استان‌های هرمزگان و یزد را نیز شامل می‌شده است. بیشترین جمعیت زرتشتیان ایران در استان کرمان زندگی می‌کنند و جشن سده کرمان در فهرست آیینهای ملی ثبت شده است (عزیزی، ۱۳۸۳).

تصویر ۱: موقعیت کرمان در نقشه

جمعیت استان کرمان

تمدن‌های باستانی در جنوب کرمان، به‌ویژه در کناره‌های هلیل‌رود (شهر دقینوس یا جیرفت)، از هزاره چهارم قبل از میلاد شکل گرفته و احتمالاً خاستگاه اولین تمدن‌های جهان بوده است. جمعیت استان کرمان در سال ۱۳۹۰ حدود ۲,۹۳۸,۹۸۸ نفر بوده و مردم آن عمدتاً از نژاد آریایی و فارس هستند. در قرون گذشته، اقوام ترک، مغول، لر، لک و بلوچ نیز به این منطقه مهاجرت کرده و ساکن شده‌اند.

توپوگرافی در استان کرمان

استان کرمان یکی از مرتفع‌ترین استانهای کشور در ناحیه کویری و کم‌آب ایران است. در میان شهرستانهای تابع این شهرستان بافت با ارتفاع ۲۲۵۰ متر از سطح دریا، به عنوان سومین شهر مرتفع ایران به شمار می‌آید و همین امر سبب شده است که با نام، بام ایران و سیبری جنوب خوانده شود. به طور کلی ناهمواری‌های استان کرمان را از نظر جغرافیایی و ویژگیهای خاص منطقه ای می‌توان به دو دسته کوهستان‌های مرتفع و سرزمین‌های نسبتاً هموار و پست تقسیم بندی نمود (گندمکار، ۱۳۸۷).

پوشش گیاهی

استان کرمان به دلیل تنوع آب و هوا و خاک، پوشش گیاهی متفاوتی دارد، اما جنگل‌های آن نسبت به سایر استان‌ها کمتر و بیابان‌ها گسترده‌تر هستند. وسعت جنگل‌های کرمان و بم حدود ۱.۳ میلیون هکتار است و اقداماتی مانند نهال‌کاری و حفاظت از جنگل‌ها برای بازسازی انجام شده است. پوشش گیاهی کوهستانی شامل درختان بنه، بادام کوهی، آرس و گیاهان دارویی است، در حالی که دشت‌های سردسیر عمدتاً دارای درمنه، قیچ، گون و بوته‌های خار هستند. پوشش گیاهی پائیکوه‌ها شامل درختچه‌ها و بوته‌هایی مانند افدرا، ریواس و شقایق وحشی است. پوشش گیاهی درختی دشت‌های گرمسیری: این نواحی شامل درختان کنار، کهور، گز، اکالیپتوس و نخل وحشی است که در دشت‌های جیرفت، کهنوج، بم، بافت، شهداد و رفسنجان دیده می‌شود.

زمین‌های بدون پوشش گیاهی: بخش وسیعی از بیابان لوت و بخشی از جازموریان که شنزارها یا زمینهای رسی با نمک زارها و خاک‌های شور پوشیده شده است، عاری از پوشش گیاهی می‌باشند. این زمین‌های عاری از پوشش گیاهی را می‌توان در اطراف کفه نمکی سیرجان، قسمتی از دشت انار و سایر قسمت‌ها به صورت گسسته دید (گندمکار، ۱۳۸۷).

محیط پژوهش

معرفی و آنالیز سایت

یکی از پتانسیل‌های گردشگری که در کرمان وجود دارد باغ بیرم آباد و تخت دریا قلی بیگی نزدیک به فضای سبز و هوایی تقریباً به دور از آلودگی وجود دارد که عملاً استفاده ای از آن نشده است. با توجه به این پتانسیل‌ها می‌توان مجموعه ای را طراحی کرد که با توجه به نیاز مردم منطقه به گردشگری و طبیعت گردی و جذب توریسم پرداخت.

دلایل انتخاب مکان طراحی:

- مکان مناسب سایت و اشراف کامل بر طبیعت منطقه از دید منظرهای همجوار و مکان مناسب سایت از لحاظ موقعیت قرار گیری در همجواری کوه و قرار نداشتن در بافت مسکونی.
- وجود جاذبه‌های طبیعی گردشگری در منطقه.
- وجود جغرافیای طبیعی و جاذبه‌های بوم شناختی قابل سرمایه گذاری منطقه.
- معرفی سیمای طبیعی و ارزش‌های بومی منطقه
- نبود مکانی مناسب در این منطقه جهت گذراندن اوقات فراغت و اقامت گردشگران

موقعیت سایت مورد نظر

سایت مورد نظر در شهر کرمان قرار گرفته است. موقعیت سایت پروژه در جوار دو بنای تاریخی ارزشمند (باغ بیرم آباد و دریا قلی بیگ) قرار دارد. این سایت از سمت شمال به باغ وحش و فضای تفریحی از سمت جنوب به فضای سبز، از سمت شرق به خیابان تخت دریا قلی بیگ و از سمت غرب به خیابان سرباز و مسکونی منتهی می‌شود.

تصویر ۲- موقعیت سایت مورد نظر

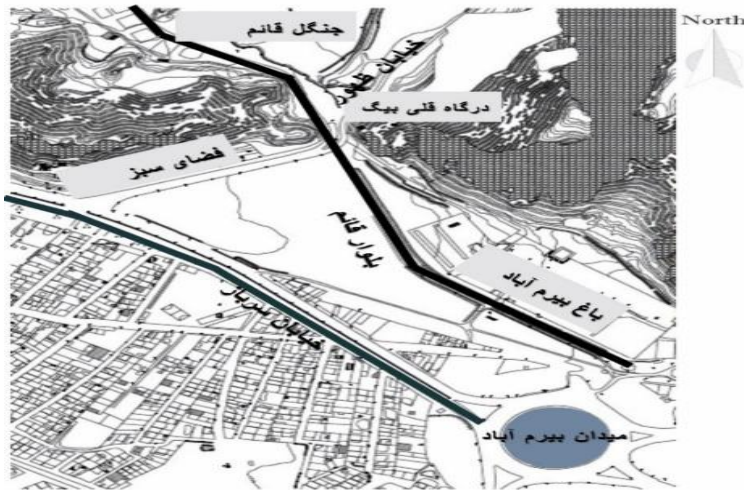

تصویر ۳- موقعیت سایت مورد نظر

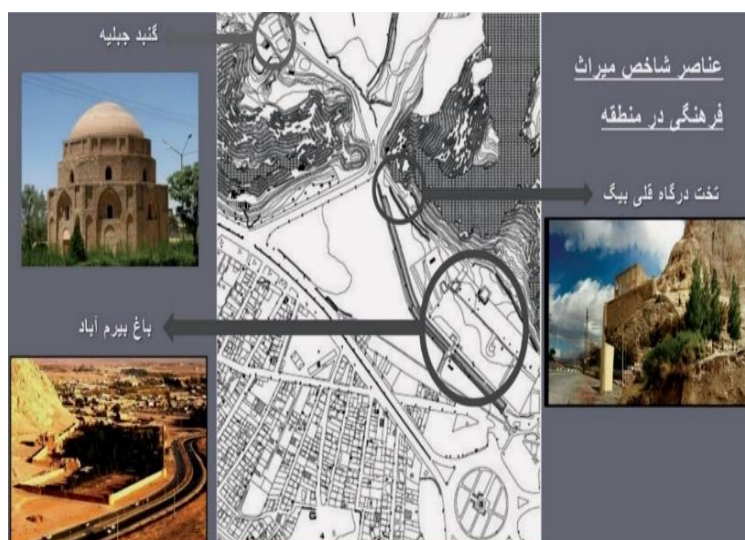
موقعیت سایت پروژه در جوار ۲ بنای تاریخی ارزشمند (باغ بیرم آباد و تخت دریا قلی بیگ)

کاربری‌های اطراف سایت

این سایت از سمت شمال به باغ وحش و فضای تفریحی از سمت جنوب به فضای سبز، از سمت شرق به خیابان تخت دریا قلی بیگ و از سمت غرب به خیابان سرباز و مسکونی منتهی می‌شود.

تصویر ۴- کاربری‌های اطراف سایت

تصویر ۵- عناصر شاخص منطقه

دسترسی‌های سایت

تصویر ۶- دسترسی‌های سایت

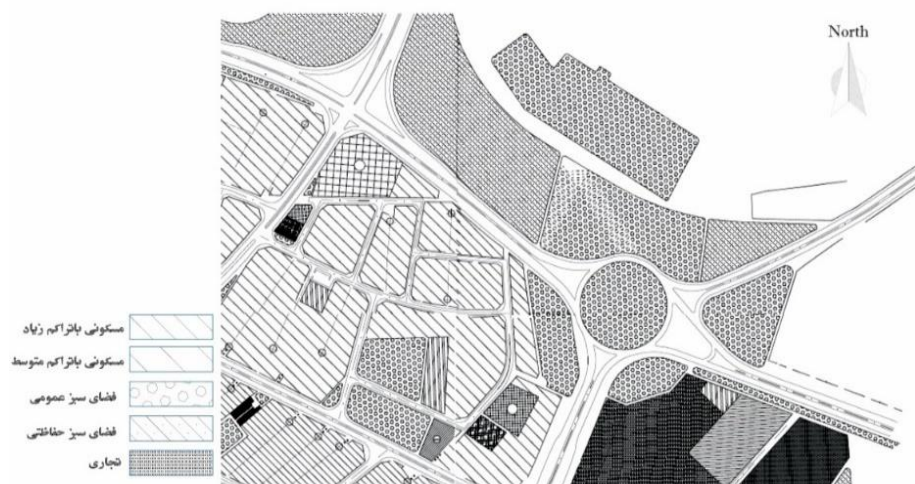

تصویر ۷- دسترسی های سایت

اقلیم

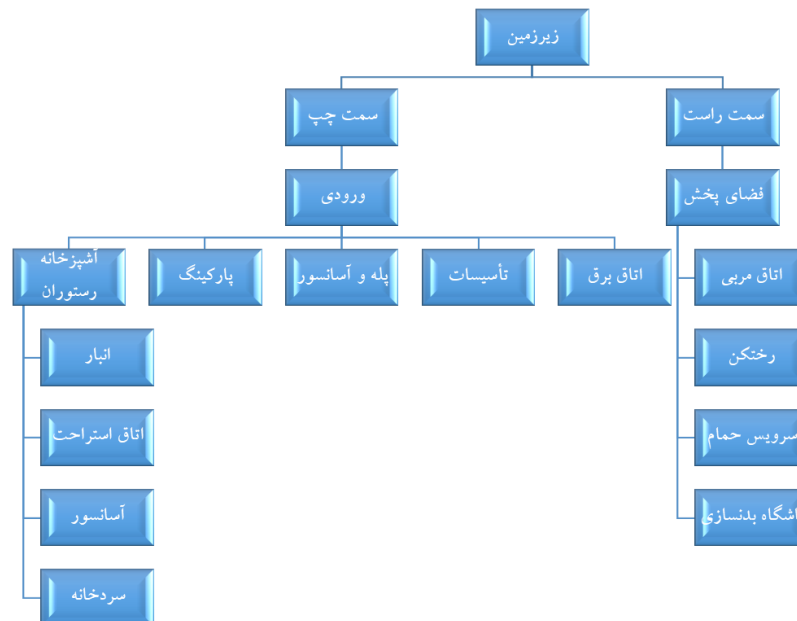

تصویر ۸- اقلیم

تصویر ۹- طرح تفصیلی

برنامه فیزیکی
دیاگرام‌های طراحی
ارتباط فضاهای زیرزمین:

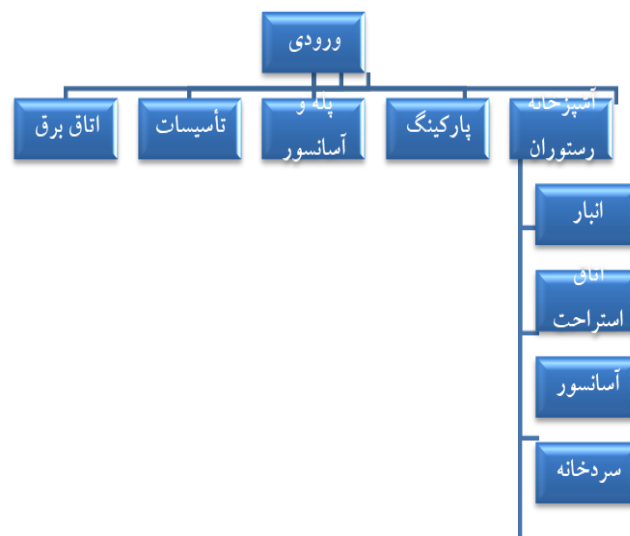
نمودار ۵-۱- ارتباط فضاهای زیرزمینی

سمت راست زیرزمین:

نمودار ۵-۲- ارتباط فضاهای سمت راست زیرزمین

سمت چپ زیرزمین:

نمودار ۵-۳- ارتباط فضاهای سمت چپ زیرزمین

```

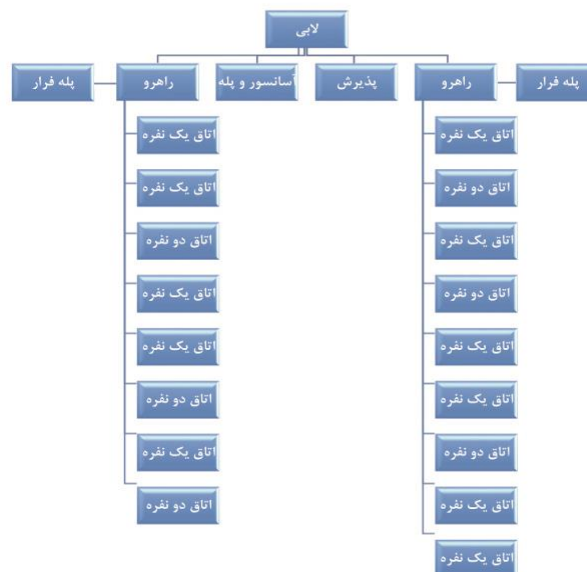
graph TD
    A[وزارت بهداشت و آموزش پزشکی] --> B[رودی]
    A --> C[لای اصلی]
    A --> D[لای فرعی]
    A --> E[پله و آسانسور]
    A --> F[پذیرش اختصاصی ورزش]
    A --> G[رستوران]
    A --> H[مغازه]
    A --> I[کافی شاپ]
    A --> J[اتبار]
    A --> K[مغازه]

    B --> B1[رودی]
    C --> C1[لای اصلی]
    D --> D1[پارکینگ]
    D --> D2[حراست]
    D --> D3[آموزش عالی]
    D --> D4[جلبات]
    D --> D5[متنشی]
    D --> D6[رئیس]
    D --> D7[آبدارخانه]
    D --> D8[اتاق کارکنان]
    E --> E1[پله و آسانسور]
    F --> F1[سالن بازی کودکان]
    F --> F2[سرویس]
    F --> F3[رختکن]
    F --> F4[پله ورزشی]
    F --> F5[باشگاه بدنسازی]
    G --> G1[سرویس]
    G --> G2[پذیرش رستوران]
    G --> G3[آسانسور]
    G --> G4[اتیرخانه]
    H --> H1[سرویس]
    H --> H2[پذیرش کافی شاپ]
    H --> H3[اتیرخانه]
    I --> I1[اتبار]
    J --> J1[مغازه]
    K --> K1[مغازه]
  
```

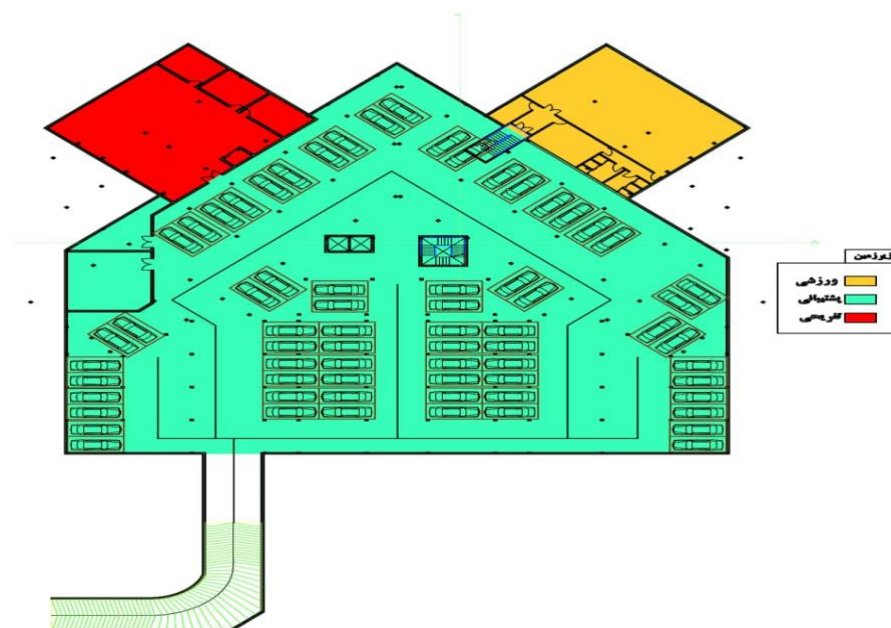
طبقه اول:

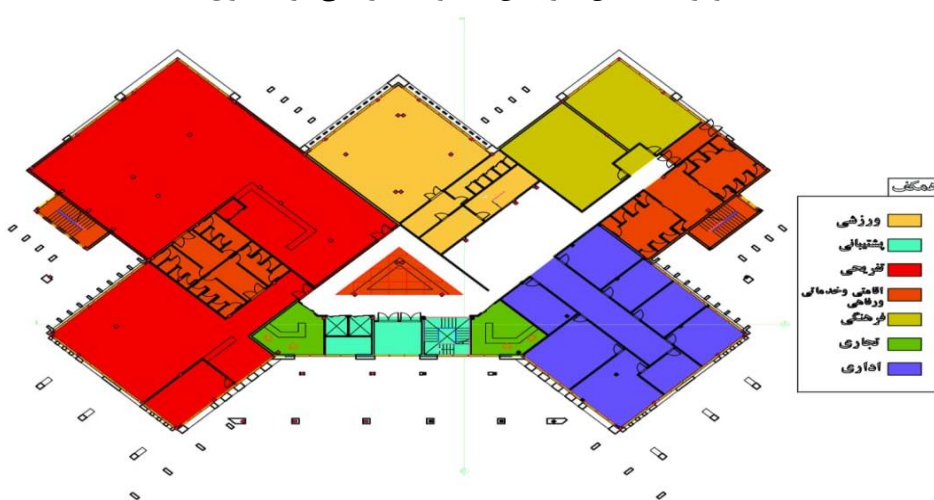
طبقه دوم:

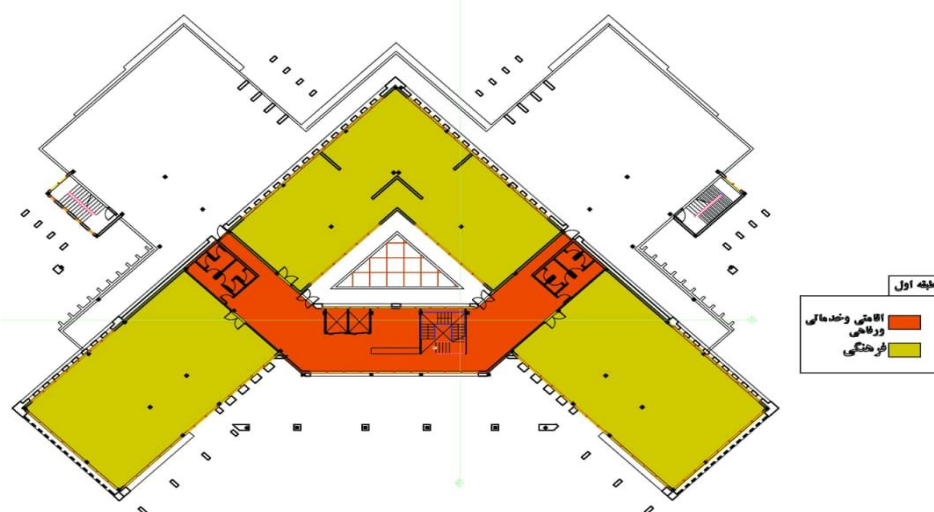
نمودار ۵-۶- ارتباط فضاهای طبقه دوم

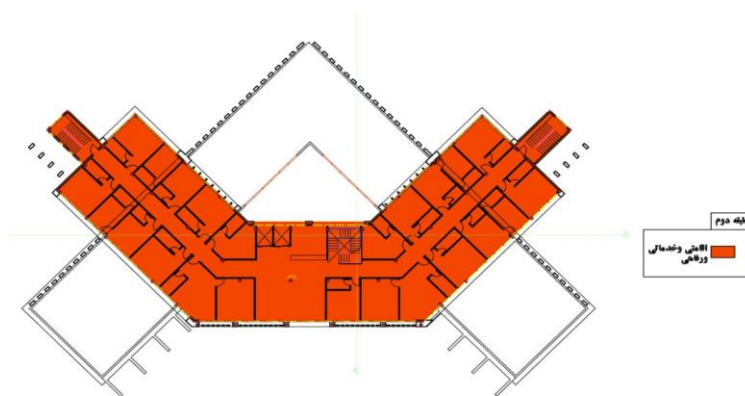
تصویر ۱۰- بخش زیرزمین مجموعه تفریحی گردشگری

تصویر ۱۱- بخش همکف مجموعه تفریحی گردشگری

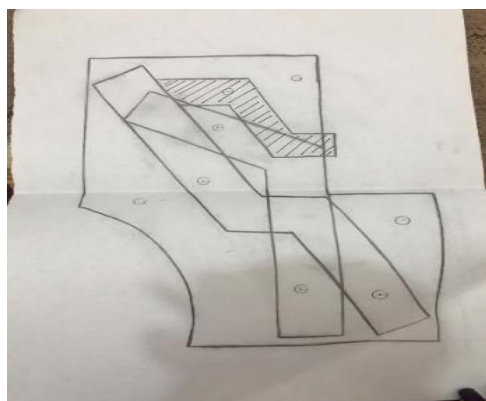

تصویر ۱۲- طبقه اول مجموعه تفریحی گردشگری

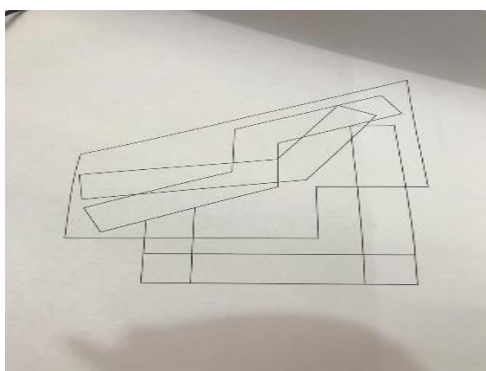

تصویر ۱۳- طبقه دوم مجموعه تفریحی گردشگری

ایده‌های اولیه طرح

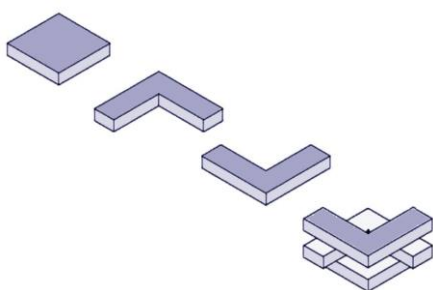
تصویر ۱۴- ایده‌های اولیه طرح

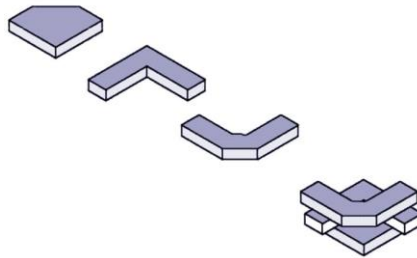
تصویر ۱۵- ایده‌های اولیه طرح

روند طراحی

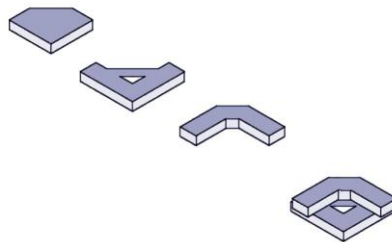
۱- استفاده از احجام مکعب و مستطیل به دلیل استفاده از این احجام در باغهای ایرانی و قرار دادن آنها بر روی یکدیگر برای زیبایی.

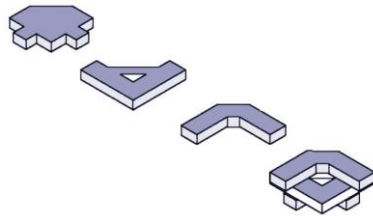
۲- شکست و زاویه دادن در فرم به دلیل خارج کردن حجم از سادگی و صلب بودن و ایجاد دید بهتر برای بیننده با رعایت قرینه بودن حجم برای زیبایی در فرم.

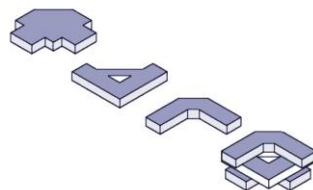
۳- ایجاد اختلاف سطوح و بیرون زدگی و تو رفتگی‌ها که باعث ایجاد سایه روشن است و هم ارتباط بهتر بین طبقات می‌شود.

۴- ترکیب احجام و سوار کردن طبقات با فرم زیبا و منظم بر روی هم و ایجاد زاویه و جای گذاری فضاها و حجم طبق نور طبیعی مناسب و قرار دادن در جبهه بادهای مطلوب و دید بصری بهتر برای بیننده به بافت و سایت موردنظر

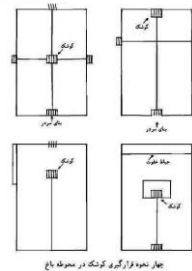
۵- گسترش فضا و افزودن بخشهایی به حجم برای افزایش فضاهای داخلی و ایجاد تراس وسیع برای دید بهتر به ویو شهری و بخش تاریخی سایت و قرینه بودن آن برای نمای زیبا و خوانایی در حجم.

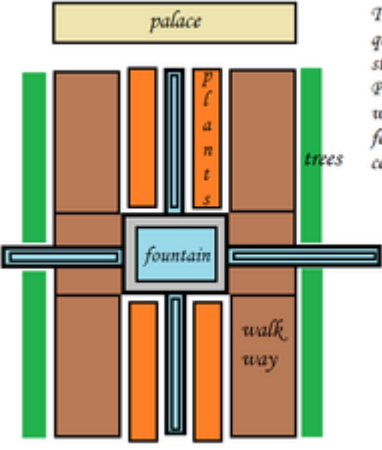

تصویر ۱۶- روند طراحی

جدول ۱- عوامل و الگوهای مؤثر در طراحی مجموعه تفریحی گردشگری

منابع	معیارها
(عظیم پور، ۱۳۹۴)	شاخصه ساختار باغ، دید و منظر، پوشش گیاهی، عنصر آب و معماری باغ از درجه اعتبار بالایی برخوردار هستند.
(علائی، ۱۳۹۱)	استراحت در باغ سایه آرام درختان مکانی برای تفکر و گفت و گو است. عطر فراوان گل‌های باغ صدای حرکت برگ‌ها را در آب روان خنکای سایه و تازگی آب حوض را احساس می‌کند.

	همواره یکی از اهداف کلی باغ وصول همنشینی با طبیعت است.
(مختاری ملک آبادی، ۱۳۹۳)	ایجاد محور مستقیم، رکن اصلی در فضا سازی باغ ایرانی است.
(انصاری، ۱۳۸۹)	درختانی چون سرو، نخل، نارنج و کاج که متناسب با مخصوصاً شرایط اقلیمی و بومی خاص هر منطقه وجود درخت چنار در محور اصلی
(بهرام، ۱۳۸۴)	گیاهان در باغ ایرانی از نظر زیبایی و سودمندی بسیار قابل ملاحظه هستند و حتی در حفاظت باغ در مقابل عوامل طبیعی مخرب نقش مهمی را ایفا می کنند.
(کلاستن، ۱۳۸۷)	باغ ایرانی در بهار با شکوفه، عطر و شادابی، در تابستان با سایه، میوه و آب روان، در پاییز با رنگ های زنده و میوه های متنوع، و در زمستان با هندسه آشکار و درختان همیشه سبز در کنار شاخه های خزان زده، زیبایی های منحصر به فردی را به نمایش می گذارد. این تنوع فصلی، فضای باغ را به محیطی پویا و دل انگیز تبدیل می کند.
(متدین، ۱۳۹۴)	کوشک توجه به زیبایی، عملکرد و ایستایی است به نحوی که با ترکیب مناسب احجام، به زیبایی هر چه بیشتر آنها افزوده می گردد
(پیرنیا، ۱۳۸۷)	نحوه ی قرار گرفتن کوشک در باغ ایرانی
(پیرنیا، ۱۳۸۷)	ورودی فضای ارتباطی از لحاظ بصری و ادراکی آسانی دسترسی به فضای داخلی شاخص و خوانا بودن بنا
(پیرنیا، ۱۳۵۸)	محیط بیرونی باغ ایرانی معمولاً به شکل مربع یا مستطیل است و دیواره خارجی آن، که فضای درون و بیرون را جدا می کند، بر اساس پلان هندسی مربع یا مستطیل طراحی می شود. این ساختار هندسی با دو محور عمود بر هم، باغ را به چهار قسمت تقسیم کرده و فضای مستطیل شکل آب نما در مرکز آن قرار می گیرد.
(حیدر نتاج، ۱۳۸۸)	چهار باغ بودن به وسیله دو محور عمود بر هم که به چهار قسمت با استناد به تفاسیر متعدد از عدد ۴ تقسیم می شود الگوی چهار باغ ایرانی

	 الگوی چهار باغ ایرانی
(Donis,2007)	تقارن و ریتم: ریتم شامل تکرار منظم و هماهنگ عناصر طبیعی
(حیدرنتاج,1389)	مرکزیت: اصل مرکزیت را بیشتر در گوشه‌های باغ ایرانی می‌توان دید.

جدول ۲- اجزای اصلی تشکیل دهنده باغ ایرانی، منبع: (نگارنده).

جنس خاک	زمین
قابلیت نفوذ آب	
حاصلخیزی	
شیب	
کفایت	آب
استمرار و دائمی بودن	
سلیقه	
شرایط اقلیمی	گیاهان
عوامل نمادین	
موارد عملکردی	
بناهای موجود باغ	
نقشه باغ	معماری
محوطه سازی ها	
پله ها	
حوض ها	
آبنماها	
جوی ها	
فواره ها و عناصر تزئینی معماری	
عوامل افزایش لذت مانند انواع گل، پرندگان	
	غنائی باغ

بحث و نتیجه گیری

مهمترین عناصر و الگوهای باغ ایرانی مؤثر در طراحی

آب:

آب، عنصر حیاتی باغ ایرانی، علاوه بر آبیاری، با ایجاد صدا و حرکت فواره‌ها و استخرها، زیبایی و مطبوعیت بصری و شنیداری را به باغ می‌افزاید. سیستم آبیاری متقارن و هندسی باغ، الهام‌گرفته از باغ شاهزاده ماهان، با نهر طولی، کرت‌ها و استخرهای ابتدا و انتها، ساختار منظم و کیفیت‌بخشی را به طراحی باغ می‌بخشد. وجود استخر وسیع در مرکز باغ، هماهنگ با اقلیم، به جذابیت و هندسه باغ کمک می‌کند.

گیاهان:

در باغ‌های ایرانی، درختان و سایه آن‌ها نمادی بهشتی دارند و با گیاهان کوتاه و همیشه سبز در کرت‌های میانی و دالان‌های سرپوشیده از درختان در دو طرف آن‌ها طراحی می‌شوند. نوع درختان بسته به اقلیم متفاوت است و معمولاً شامل سرو، کاج، نارون، چنار، ارغوان یا درختانی مانند شورانه، تبریزی و قره‌آغاج است. این باغ‌ها، مانند باغ فین کاشان، دولت‌آباد یزد، شاهزاده ماهان و اکبریه بیرجند، با گیاهان همیشه سبز و خزان‌پذیر، نمادهای فرهنگی و اعتقادی را در محیطی همیشه سبز به نمایش می‌گذارند.

کوشک:

کوشک، اوج هنر ایرانی در تلفیق باغ و بنا، در یک‌سوم محور طولی باغ قرار گرفته و با ترکیب زیبایی، عملکرد و ایستایی، به جذابیت باغ می‌افزاید. مکان‌یابی کوشک در باغ‌های ایرانی مانند باغ ارم، شاهزاده ماهان، بیرم‌آباد، دولت‌آباد یزد و عباس‌آباد، دید هدفمندی به مناظر باغ ایجاد می‌کند. این طراحی، با آمیزش احجام، درک خاصی را برای مخاطب به ارمغان می‌آورد.

ورودی:

فضای ورودی نسبت به سایر فضاها از امتیازات خاصی برخوردار است و نه تنها به عنوان یک فضای ارتباطی است بلکه از لحاظ بصری نیز فضایی رابط محسوب می‌شود. در طراحی هر ورودی اهدافی وجود دارد از جمله حریمیت، محصور بودن، شاخص و خوانا بودن که در طرح و سایت موردنظر لحاظ شده است و همچنین امکان دید مستقیم و طولانی در امتداد محور اصلی (پرسپکتیویک نقطه‌ای) از تمام سایت را می‌دهد که این عنصر باغ ایرانی از باغ‌های شاهزاده ماهان، باغ ارم، باغ فین کاشان، باغ امیر طیس و... گرفته شده است چون این باغ‌ها دارای سردرهای با خصوصیات بالا هستند.

هندسه:

هندسه باغ ایرانی، بر پایه مربع و مستطیل، ساختار دقیق و منظمی را در طراحی باغ ایجاد می‌کند که در تمام باغ‌های ثبت‌شده در یونسکو دیده می‌شود. این هندسه، شامل حصارهای خارجی، محوره‌های اصلی و فرعی، جوی‌های آب، کرت‌بندی‌ها و ردیف‌های درختکاری است که فضای باغ را به بخش‌های جزئی‌تر تقسیم می‌کند. کوشک، به عنوان عنصر مرکزی، با تناسب هندسی در نقاط مشخص قرار گرفته و آب‌نما در مقابل آن، منظره‌ای متقارن می‌سازد. این نظم هندسی، نورگیری یکنواخت درختان و زیبایی بصری را تضمین می‌کند. الگوی این طراحی از باغ‌هایی مانند باغ شاهزاده ماهان الهام گرفته شده است.

الگوی چهارباغ:

الگوی چهارباغ، ریشه هندسی باغ ایرانی، با تقسیم باغ به چهار بخش از طریق دو محور عمود بر هم با کانال‌های آب و حوض یا کوشک در مرکز، از محبوب‌ترین الگوها نزد اندیشمندان است. عدد چهار، نماد امان‌های طبیعی، چهار عنصر اولیه، جهات اصلی و چهار عنصر است که در قالب مربع، ساده‌ترین شکل ارتباط چهارگانه، طراحی می‌شود. این الگو، الهام‌گرفته از باغ‌هایی مانند پاسارگاد، در طراحی باغ برای نظم و ارتباط بصری ساده استفاده شده است.

ریتیم:

به معنی تکرار موزون ساده یا پیچیده یک عنصر یا پدیده در یک اثر هنری است. منظور از تکرار موزون پیچیده، تکرار چند عنصر یا مجموعه به نحوی است که درک روابط و قانونمندی‌های حاکم بر آن‌ها به مشاهده دقیق و عمیق نیاز دارد این اصل در مواردی جوابگوی نیاز عملکردی می‌باشد همچون حجره‌های یک مدرسه یا کاروانسرا و گاهی برآورده کننده نیاز زیبایی شناختی است از لحاظ بصری منظری ظریف و خوشایند پدید آورد (سلطان زاده، ۱۳۷۸). ردیف درختان در دو طرف و فواره‌ها در محور اصلی خود از لحاظ بصری چهره ای زیبا به باغ می‌دهد و نظم و هماهنگی برای باغ به ارمغان می‌آورد.

تقارن:

تقارن یکی از اصول طراحی به شمار می‌رود که در دوران باستان در بسیاری از بناهای عمومی و مذهبی به کار رفته است. اصل تقارن را می‌توان کامل ترین شکل تعادل به شمار آورد که علاوه بر جنبه‌های زیباشناسی از لحاظ ایستایی نیز همواره مورد توجه بوده است. در باغ‌های ایرانی به وفور از این اصل استفاده شده است. کوشک‌های ساخته شده متقارن بوده و بر روی محور یا مرکز تقارن واقع اند. اوج قرینه سازی را می‌توان در محوره‌های اصلی دید. در محور اصلی حتی درختان، درختچه‌ها و گل‌ها نیز قرینه کاشته شده اند. باغ‌های مستطیلی بسته به مکان قرارگیری کوشک، یک یا دو محور تقارن و پلان‌های مربع اغلب چهار محور تقارن دارند (سلطان زاده، ۱۳۷۸).

سلسله مراتب:

یکی از خصوصیات معماری ایران، برقراری تداوم مکانی است پرده‌های فضایی شروع و مقدمات آشکار ویژه ای را مشخص می‌نماید و اوج آن زمانی است که احوالات درون گرایانه به دلیل پشت سر گذاشتن مسیر و زمان دریافت کاملی از یک حس باطنی در این عبور فضایی رسیده باشد. مقدمات در مسیر تحول فضا به فضای عبور از مکان‌های شکل دهنده کل بنا مربوط می‌شود که فضای مرکزی جوهر و هسته اصلی آن است. این آمادگی، متأثر از حرکت، زمان، نور و تنوع حجمی حاصل ایجاد می‌شود (دیب، ۱۳۷۳).

بر اساس این اصل فضاها و عناصر مختلف بر اساس اهمیت، ارزش کارکردی و بسیاری از عوامل دیگر در کنار هم قرار می‌گیرند. در طراحی اغلب باغ‌های ایرانی این اصل به خوبی دیده می‌شود. سلسله مراتب در باغ‌ها از سردر ورودی یا گاهی میدان و آبنمایی در بیرون باغ (جلو خان) شروع و با گذشتن از هشتی و محور اصلی به کوشک باغ می‌رسد. این اصل را در ارتفاع، رنگ و اندازه عناصر باغ هم می‌توان جستجو کرد (سلطان زاده، ۱۳۷۸).

مرکزیت:

در بسیاری از فضاهای معماری و ساماندهی عناصر فضایی و غالباً برای تأکید بیشتر بر مهم ترین قسمت مجموعه اصل مرکزیت مورد استفاده قرار انسان‌ها، مرکزیت، به کمک محوره‌های تقارن عمود بر هم حاصل می‌آید. اصل مرکزیت را بیش تر در کوشک‌های باغ ایرانی می‌توان دید (حیدرنتاج، ۱۳۸۹).

سازه

- سازه بتنی

مصالح مختلفی مانند فولاد، چوب، مصالح بنایی و بتن برای ساخت سازه‌ها استفاده می‌شوند، اما در سازه‌های بلند، عمدتاً به فولاد و بتن محدود می‌شوند. بتن آرمه، متشکل از سیمان، شن، ماسه و میلگرد، به دلیل قابلیت اعتماد و کاربرد گسترده، مهم‌ترین ماده ساختمانی در جهان محسوب می‌شود. سازه بتنی، سازه‌ای است که در آن از بتن آرمه برای اجزای اصلی مانند ستون‌ها، شاه‌تیرها و پی استفاده شده باشد. (مقررات ملی ساختمان، ۱۳۹۲)

تأسیسات

امروزه در فضاهای مدرن، تأسیسات فنی و امنیتی تحولات اساسی یافته‌اند این تحول بر سیستم‌های روشنایی، بهداشتی، حفاظتی و اطلاع رسانی در آنها به شدت مؤثر بوده و به طور کلی عرصه‌های مختلف فعالیت و از جمله موارد زیر را در بر گرفته‌اند:

- کنترل گردش کار و فعالیت در مجموعه

- کنترل فضا از نظر حفاظت، نورپردازی، شرایط محیطی و غیره.

تأسیسات مکانیکی

- سیستم‌های گرمایش و سرمایش

در این مجموعه برای فراهم ساختن محیط دارای آسایش و مطبوع استفاده از سیستم حرارت مرکزی برای گرمایش، چیلر جهت سرمایش و سیستم تهویه مطبوع برای تعویض مکانیکی هوا و فن کوئل برای تبدیل نهایی پیشنهاد می‌شود. اقلیم از مباحث بسیار حساس و تعیین کننده در طراحی معماری است که به تناسب میزان به کارگیری سیستم‌های فعال تأسیسات مکانیکی و رعایت صرفه اقتصادی، نقش مؤثرتر خود را نمایان می‌کند.

- سیستم‌های گرمایش مرکزی

موتورخانه به عنوان قلب سیستم حرارت مرکزی، شامل اجزای اصلی دیگ بخار، مشعل، پمپ و منبع انبساط است که با اتصال به شفاژ یا فن کوئل، گرمایش محیط را تأمین می‌کند. در صورت نیاز به تأمین آب گرم مصرفی، مخزن کوئلی آب گرم نیز به این سیستم افزوده می‌شود.

- سیستم‌های مکانیکی تهویه مطبوع

تهویه مطبوع فرآیندی است که طی آن شرایط هوا از طریق کنترل همزمان دما، رطوبت و حرکت هوا به صورت خودکار تنظیم و ثابت نگه داشته می‌شود یا تغییر می‌کند. این فرآیند شامل تنظیم دمای هوا، رطوبت، سرعت وزش، تصفیه هوا از گردوغبار و حذف باکتری‌ها و ویروس‌ها است. هدف اصلی، ایجاد محیطی راحت و مناسب برای استفاده کنندگان است.

- الزامات فضایی جهت تأسیسات گرمایش و سرمایش و تهویه مطبوع

سیستم فن کوئل سقفی نیز جهت انتقال و تبدیل نهایی و هوارسانی پیشنهاد می‌گردد این واحدها در سقف کاذب مجموعه پوشش داده خواهند شد تا فضایی از کف را اشغال نکنند.

- داکت‌ها

بهتر است سرویس بهداشتی به هم چسبیده باشند تا فضای مورد نیاز برای لوله کشی و داکت‌ها به حداقل تقلیل یابد. برای کاهش سر و صدای فن باید از صدا خفه کن و یا exhaust fan استفاده کرد. باید در داکت‌ها دریچه بازدید قرار داد، این دریچه‌ها باید در مکانی با قابلیت کنترل و یا تعمیر لوله‌ها باشند.

مصالح استفاده شده در طراحی مجموعه تفریحی گردشگری

مصالح مورد استفاده در مجموعه، با توجه به اقلیم منطقه، شامل سیمان گروت و آجر است. گروت سیمانی، ملاتی تک‌جزئی با مقاومت فشاری بالا (حدود 800 kg/cm^2)، از سیمان، سیلیس، پودر منبسط‌کننده و افزودنی‌های شیمیایی تشکیل شده و برای پر کردن زیر صفحات ستون، فونداسیون‌های صنعتی و اتصال بیس پلیت با انبساط کنترل شده استفاده می‌شود. این گروت با مقاومت کششی، خمشی، سایشی و آب‌بندی مناسب، در ۳۰ دقیقه اجرا شده و به دلیل نسبت پایین آب به سیمان، به سرعت به مقاومت نهایی می‌رسد. آجر، به عنوان مصالح باستانی با قدمت چند هزار ساله، به دلیل زیبایی، الگوهای آجرکاری و خواص پرکنندگی، در دیوار، سقف و نمای داخلی و خارجی کاربرد گسترده‌ای دارد. این ترکیب مصالح، هویت بصری خاصی به بنا می‌بخشد.

منابع

- (۱) ادیبی، ع. اکبرزاده. م. ۱۳۹۲. باغ های شفابخش با رویکرد باغ ایرانی. منظر سلامت. شماره ۴۲. ص ۸۱ تا ۱۲.
- (۲) ابوالقاسمی، ل. ۱۳۷۴. باغ ایرانی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکده هنر و معماری. دانشگاه تربیت مدرس.
- (۳) اداره کل میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری خراسان جنوبی. ۱۳۸۹. آرشیو و اسناد ثبت باغ های تاریخی. میراث فرهنگی بیرجند.
- (۴) آتشین بار. م. مرتازی. ا. وحیدیان. ن. ۱۳۹۴. باغ ایرانی تهران. منظر خلاق در تلفیق سنت با مدرنیته. مجله منظر شماره ۳۱.
- (۵) افقه. م. بررسی عملکرد سازمان ایرانگردی و جهانگردی. فصلنامه مجلس و راهبرد. تهران: مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی.
- (۶) انصاری. م. ۱۳۸۹. باغ ایرانی. زبان مشترک منظر در ایران و هند. مجله منظر. ۳ (۱۳): ۱۱-۶.
- (۷) انصاری. م. اخوت. ه. تقوایی. ع. ۱۳۹۰. تحقیقی پیرامون سیر تاریخی سیستم های تنظیم تناسبات در معماری با تأکید بر ملاحظات کاربردی و زیباشناسی. کتاب ماه هنر. شماره ۱۵۱. ص ۴۶ تا ۵۰.
- (۸) بل. سایمون. ۱۳۸۶. منظر، الگو ادراک و فرایند. ترجمه دکتر بهناز امین زاده، تهران: دانشگاه تهران.
- (۹) بهرام. م. ۱۳۸۴. گیاه شناسی. انتشارات رهپویان شریف. تهران.
- (۱۰) براتی. ن. آل هاشمی. آ. میناتور. سجادی. آ. ۱۳۹۶. جهان بینی ایرانیان و شکل گیری الگوی محوری باغ ایرانی. مجله منظر. شماره ۴۱.
- (۱۱) پیرنیا. م. ۱۳۸۷. باغ ایرانی. (انتشار نوشته های محمد کریم پیرنیا). مجله گلستان هنر. ۴ (۱۲): ۳۳-۳۰.
- (۱۲) پیرنیا. م. ۱۳۵۸. باغ های ایرانی. تدوین فرهاد ابوضیا. مجله آبادی. سال چهارم. شماره پانزدهم. صص ۲-۱۲.
- (۱۳) پتروچیولی. آ. ۱۹۹۴. باغ های اسلامی معماری طبیعت و مناظر. ترجمه مجید راسخی. انتشارات روزنه.
- (۱۴) پوپ. آرتور. ۱۳۶۹. آشنایی با مینیاتورهای ایران. بررسی و تحقیق در مورد ریشه هنر مینیاتور (نقاشی ایرانی) و مکتب های مختلف آن. ترجمه: حسین نیر. تهران: انتشارات بهار.
- (۱۵) پایلی یزدی. م. سقایی. م. ۱۳۸۵. گردشگری (ماهیت و مفاهیم). تهران: انتشارات سمت.
- (۱۶) پلنگ رودی. م. ۱۳۹۵. بررسی تاریخی و نمونه های باغ ایرانی در دوران اسلامی. دومین همایش بین المللی معماری عمران و شهرسازی در آغاز هزاره سوم. تهران. کنسرسیوم آتابافت شهر انجمن معماری و شهرسازی استان البرز. جامعه مهندسان شهر ساز مؤسسه بنا شهر پایدار - مؤسسه فرهنگی هنری سلوی نصر.
- (۱۷) پورمند. ح. کشتکار قلائی. ا. ۱۳۹۰. تحلیل علت های وجودی ساخت باغ ایرانی. نشریه هنرهای زیبا. معماری و شهرسازی شماره ۴۷. ص ۶۲-۵۱.
- (۱۸) تقوایی. ح. ۱۳۹۰. تطبیق محتوایی دو واژه منظر و لندسکیپ. نشریه علمی و پژوهشی صفا. سال ۲۱. شماره ۵۴. ص ۱۰۴-۸۵. انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
- (۱۹) تقوایی. م. کیومرثی. ح. ۱۳۹۴. کاربرد فرایند تحلیل سلسله مراتبی و GIS در مکان یابی بهینه شهرک های گردشگری ساحلی (مطالعه موردی: ساحل دریاچه کافت). مجله کاوش های جغرافیایی مناطق بیابانی. ص ۲۴۱-۲۱۵.
- (۲۰) ترابی. ن. بایزیدی. ق. ۱۳۹۴. اصول طراحی و هندسه حاکم در ساختار باغ ایرانی محل انتشار: سومین همایش ملی الگوی معماری و شهرسازی اسلامی در افق ۱۴۰۴. ص ۸-۱.
- (۲۱) جهانبخش. س. ترابی. س. ۱۳۸۴. بررسی و پیش بینی تغییرات دما و بارش در ایران. فصلنامه تحقیقات جغرافیایی. شماره ۷۴. ص ۱۰۴.
- (۲۲) جیحانی. ح. عمرانی. م. ۱۳۸۶. باغ فین. تهران: پژوهشگاه میراث فرهنگی. صنایع دستی و گردشگری.
- (۲۳) جوادی. ش. ۱۳۹۰. منظر طبیعت در مینیاتور ایرانی. تحلیل منظره پردازی نگاره های و همایون. مجله منظر. شماره ۱۵. ص ۱۵-۱۲.
- (۲۴) حیدر نتاج. و. ۱۳۹۳. بررسی نقش آب و منظر در باغ عباس آباد. مطالعات هنر بومی: شماره ۲. ص ۳۱۱ تا ۴۲.
- (۲۵) حقیقت بین. م. انصاری. م. ۱۳۹۳. نمادپردازی در باغ های ایرانی در دوره اسلامی و ارتباط آن با باورهای مذهبی سازندگان سال چهارم. شماره ۱. علمی-پژوهشی (وزارت علوم) ۴۷-۵۶.

- (۲۶) زارع زاده. م. دانشمند. س. علی آبادی. م. ۱۳۹۴. چگونگی مداخله زمینه گرا در پایداری و باززنده سازی بافت‌های تاریخی با بهره گیری از روش چیدمان فضا (نمونه موردی: پیشنهاد طراحی مجموعه گردشگری ابرکوه). معماری شهر پایدار. سال سوم. شماره اول.
- (۲۷) زمانی. ا. لیلیان. م. امیر خانی. ا. اخوت. ه. ۱۳۸۸. بازشناسی و تحلیل جایگاه عناصر موجود در باغ ایرانی با تأکید بر اصول دینی - آیینی. شماره ۱۱. سال ششم. ص ۳۸-۲۵.
- (۲۸) سلطان زاده. ح. ۱۳۷۸. تداوم طراحی باغ ایرانی در تاج محل. دفتر پژوهشهای فرهنگی. تهران.
- (۲۹) سودخواه. ا. بلبلیان اصل. ل. ستارزاده. د. ۱۳۹۲. بازنگری مفهوم باغ ایرانی از استوره‌های ایران کهن تا روضات جنات. اولین کنفرانس معماری و فضاهای شهری پایدار. مشهد. گروه پژوهش‌های کاربردی پرمان.
- (۳۰) شریفیان. ا. اصلانی. م. ۱۳۹۱. جستاری بر طراحی معماری مجموعه تفریحی اقامتی با رویکرد احیاء و تقویت صنعت گردشگری ایران. اولین همایش ملی گردشگری و طبیعت گردی ایران زمین. همدان. دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان. شرکت هم اندیشان محیط زیست فردا.
- (۳۱) شاهچراغی. آ. ۱۳۹۳. بازیابی طرح تک محوری چهار باغ ایرانی. مجله هویت شهر. ۸ (۲۰): ۳۴-۱۹.
- (۳۲) شیخ اسدی. ف. کاظم زاده. م. هاشم نژاد. ه. ۱۳۹۲. اصول سازماندهی مؤثر بر ایجاد تصاویر ذهنی بینندگان در باغ شاهزاده ماهان. معماری و شهرسازی آرمان شهر. شماره ۱۷. ص ۹۰-۷۹.
- (۳۳) شهریاری. ف. ۱۳۹۲. تجلی منظر باغ ایرانی در باغ سازی صفوی مطالعه موردی باغ فین کاشان و چهل ستون اصفهان. اولین همایش ملی معماری مرمت شهرسازی و محیط زیست پایدار. همدان. انجمن ارزیابان محیط زیست هگمتانه.
- (۳۴) صابری فر. ر. کرم پور. ا. حلاج مقدم. ح. ۱۳۹۳. ضرورت شناسایی و حفاظت از فضاهای سبز مبتنی بر شرایط محلی و منطقه‌ای ایران (نمونه موردی: باغ اکبریۀ بیرجند). محیط شناسی دوره ۴۰. شماره ۴. ص ۱۰۹۸-۱۰۸۳.
- (۳۵) طبائیان. م. عزیزی. ا. بررسی مقایسه تطبیقی مجموعه های اقامتی تفریحی با رویکرد احیای ارزش های باغ ایرانی. کنفرانس عمران معماری و شهرسازی کشورهای جهان اسلام.
- (۳۶) عظیم پور. ق. دانایی نیا. ا. ۱۳۹۴. بازخوانی مولفه‌های سازنده باغ ایرانی. الگوی طراحی معماری باغ در شهر همدان. اولین کنفرانس تخصصی معماری و شهرسازی ایران. شیراز. مؤسسه عالی علوم و فناوری حکیم عرفی شیراز.
- (۳۷) عباسی. ا. ۱۳۹۲. بررسی معماری منظر در باغ ایرانی. اولین همایش ملی معماری. مرمت شهرسازی و محیط زیست پایدار. همدان. انجمن ارزیابان محیط زیست هگمتانه.
- (۳۸) علی پور. ع. براری. م. باقریان پایین افراکتی. ۱۳۹۳. تحلیل مطلوبیت عناصر گردشگری از نگاه شهروندان در مجموعه عباس آباد بهشهر. مجله ی برنامه ریزی و توسعه ی گردشگری سال سوم. شماره ی ۸. ص ۲۰۰-۱۸۶.
- (۳۹) علائی. ع. ۱۳۹۱. باغ ایرانی از منظر پوپ (شرح و تحلیلی بر مقاله «باغ‌ها» در مجموعه «سیری در هنر ایران از دوران پیش از تاریخ تا امروز»). دوره ۱. شماره ۲. ص ۸۶-۶۵. ۱ (۲): ۸۶-۶۵.
- (۴۰) قره نژاد. ح. بهجت. ف. ۱۳۸۶. باغهای اصفهان و جاذبه‌های گردشگری آن. مجله اطلاعات جغرافیایی. شماره ۶۷ ص ۵۲-۴۷.
- (۴۱) قنبری سید کلابی. ر. کلابی. م. ۱۳۹۳. بررسی و تحلیل باغ عباس آباد بهشهر. دومین همایش ملی معماری و شهرسازی در گذر زمان.
- (۴۲) کاویانی. م. علیجانی. ب. ۱۳۸۴. مبانی آب و هوا شناسی. انتشارات سمت. تهران.
- (۴۳) کاوان. ا. دیوان دری. م. نصیری. ن. ۱۳۹۵. طراحی مجموعه اقامتی توریستی تفریحی با رویکرد معماری سبز (نمونه موردی اصفهان. همایش بین المللی افق‌های نوین در مهندسی عمران معماری و شهرسازی و مدیریت فرهنگی شهرها. تهران. انجمن افق نوین علم و فناوری.
- (۴۴) کلاستن. برایان. ۱۳۸۷. طراحی منظر با گیاهان. انتشارات سازمان پارکها و فضای سبز شهر تهران. تهران.
- (۴۵) گروتز. یورگ. ۱۳۸۴. زیباشناختی در معماری. انتشارات دانشگاه شهید بهشتی. تهران.

- 46) Nizami Aruzi, Qazvini, M., M, K, (Ed)(1910). Chahar Maqalah (The four discourses); London.
- 47) Johnson, James, Sydney Johnson, James, Links, Julian A. (1929). The Persian Garden, Illustrated by Julian A. Links, Windsor Press, England.
- 48) Khansari, Mehdi. (۱۹۹۸). the Persian Garden: Echoes of Paradise, Mage Publishers, Washington DC.
- 49) Eliade, Mircea, Adams, Charles J. (۱۹۸۷). The Encyclopedia of Religion, Macmillan, UK.

- 50) Hobhouse, Penelope, Hunningher, Erica, Harpur, Jerry.(2004). Gardens of Persia, Kales Press, USA.
Alexander Clouston, William.(2007). Flowers from a Persian Garden and Other Papers, BiblioBazaar, LLC, Charleston, USA۲۲.
- 51) Christensen, A. (۱۹۰۹); L'Empire des Sassanides, Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskabs Skrifter, Historisk og Filosofisk Afdeling, I, Book ۱, Chapter ۳۸
- 52) Huart, C. (1913); Bagh; Encyclopedia of Islam, I. Hyde, J. H. (1924); L'iconographie des quatre parties du monde dans les tapisseries, Gazette des Beaux-arts 5ème période, X.
- 53) Sale, G. (Trans.)(1921); Qoran; London; Chaps. XVIII and Chap. IV.
- 54) Dondis, Donis A. (۲۰۰۷). A Primer of Visual Literacy (M. Sepehr, Trans.). Tehran: Soroosh Publication-tion.
- 55) Grutter, J. (2004). Asthetik der Architektur. Tehran: Shahid Beheshti University Publication.
- 56) Masoodi, A. (2009). Recognition Persian Garden, Shazde Garden, Tehran: Faza Publication.
- 57) Mill. R.C. & A. M. Morrison. (1992). The Tourism system: an introductory Text. 2nded.prentice Hall New jersey.